

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Vlado Mareš, Zlatko Čobović, Ljiljana Smajlović, Nevena Krivokapić, Stojan Marković, Tamara Skrozza, Vera Barišić – Popović, Vera Didanović, Petar Jeremić, Ivana Stjelja i Dragan Đorđević, na sednici održanoj 31.5. 2018. godine, jednoglasno izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstom "Direktor JP Direkcija za izgradnju Opštine Paraćin namestio kumu posao od 12,5 milona", objavljenim 2. aprila 2018. godine, portal "Paraćin online"

- 1. prekršio je tačke 1, 2, 3, 4 i 5 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije**, o obavezi novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije, da pravi jasnu razliku između činjenica koje prenosi, komentara, pretpostavki i nagađanja, da naznači izvor informacija koje prenosi, da, kad je to neophodno, konsultuje što više izvora, kao i da poštuje pravilo da su sa novinarstvom nespojivi objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasina,
- 2. prekršio je tačku 3 Odeljka IV (Odgovornost novinara)**, po kojoj novinar poštuje pravilo pretpostavke nevinosti i ne sme nikoga proglasiti krivim do izricanja sudske presude,
- 3. prekršio je tačke 1, 2 i 3 Odeljka V (Novinarska pažnja)**, o obavezi novinara da pristupa poslu sa dužnom profesionalnom pažnjom, da ne sme slepo da veruje izvoru informacija, odnosno da mora da vodi računa da izvori često slede svoje interese ili interese društvenih grupa kojima pripadaju i da prilagođavaju svoje iskaze tim interesima, kao i da je prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namernom iskrivljivanju ili iznošenju laži,
- 4. prekršio je i tačku 3 Odeljka VI (Odnos prema izvorima informisanja)**, po kojoj je izmišljanje anonimnih izvora težak prekršaj standarda profesionalnog postupanja novinara.

OBRAZLOŽENJE

Aleksandar Milojković, direktor Direkcije za izgradnju Paraćine obratio se Savetu za štampu zbog teksta u kojem se tvrdi da je, u postupku javnih nabavki, „namestio kum posao od 12, 5 miliona“, čime su prekršene brojne odredbe Kodeksa iz više poglavlja, odnosno da je čitav tekst zasnovan na netačnoj tvrdnji da je uticao na postupak javne nabavke iako za to nema ovlašćenja. Dodao je da je u tekstu direktno optužen za zloupotrebu službenog položaja, mada ni na koji način nije učestvovao ni u propisivanju uslova, ni u razmatranju jedine ponude koja je stigla na, inače, transparentno spoveden postupak. U žalbi je istaknuto i da, između ostalog, novinar fingira postojanje izvora, odnosno da objavljuje podatke koji su javno dostupni i tom prilikom potpuno potvrđuje da je izmislio svoj anonimni izvor informisanja. Takođe je naveo i da su osobe koje vode i uređuju portal ekonomski zavisne od osoba koje vode SNS u Paraćinu, budući da su zaposleni kod njih.

U odgovoru na žalbu, "Paraćin online" nije se bavio samim sadržajem teksta, sem tvdnje da im se Milojković nije obratio da saopšti svoju stranu priče. Oni su osporili nadležnost Saveta za štampu u ovom slučaju, tvrdeći da je portal "u postupku registracije", te da to znači da još nije medij, niti su osobe koje pišu tekstove novinari, već "građani koji objavljuju nešto na internetu", zbog čega za njih ne važi ni novinarski kodeks. U odgovoru je takođe navedeno i da ni izdavač, ni autor teksta nisu osobe koje je imenovao podnosilac žalbe.

Komisija za žalbe se nije bavila utvđivanjem identiteta izdavača, urednika ili autora spornog teksta, budući da niti ima takve podatke, niti je to u njenoj nadležnosti. Zbog toga se nije ni izjašnjavala u vezi sa eventualnim prekršajem Kodeksa u delu koji se odnosi na odredbe koje se tiču sukoba interesa i uticaja interesa izdavača na uređivačku politiku.

Komisija, međutim, nije prihvatila tvdnje da nije nadležna za odlučivanje o povredama Kodeksa ukoliko medij nije registrovan. Zakon o javnom informisanju i medijima ne propisuje obavezu registracije medija, što nikako ne znači da u tom slučaju za njih ne važe etička pravila profesije, niti se novinar postaje u trenutku kada se medij za koji neko piše upiše u Registar medija. Portal "Paraćin online" je, po svojoj formi i sadržajima koje objavljuje nesumnjivo namenjen javnom informisanju i zbog toga medij, što je dodatno potvrđeno i namerama onih koji ga "uređuju" da ga registruju. Komisija za žalbe nema nikakvu dilemu da to što je taj postupak još u toku ni na koji način ne amnestira portal od odgovornosti, odnosno od obaveze da poštuju Kodeks novinara Srbije.

Po mišljenju članova Komisije, objavljivanjem spornog teksta, ta pravila nisu uvažena, za tvdnje iz teksta se ne nude nikakvi dokazi, ne navodi se izvor, "drugoj strani" nije pružena nikakva mogućnost da odgovori na optužbe pre objavljivanja teksta, zbog čega su prekršene odredbe Kodeksa novinara koje se odnose na istinitost izveštavanja i novinarsku pažnju. Članovi Komisije su zaključili da je prekršena i odredba koja se odnosi na obavezu poštovanje pretpostavke nevinosti, budući da je Milojković "optužen" za konkretno delo protivzakonitog "nameštanja" posla, kao i odredba koja se odnosi na anonimne izvore. Komisija podseća da je dobra praksa u novinarstvu da, kada se novinar poziva na anonimni izbor, izvor čitaocima nekako opiše, da objasni iz kojih krugova dolazi, jer se time čitaocu daje argument za ocenu da je taj izvor u prilici da zna to čemu govori. Toga u ovom tekstu nema, pa se opravdano postavlja pitanje da li uopšte i postoji izvor.

Zbog svega toga, Komisije je jednoglasno odlučila da portalu „Paraćin online“ izrekne javnu opomenu.

Beograd, 31.5.2018.

Predsedavajući

Vlado Mareš